RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

17. september 2003 *

I sag T-137/01,

Stadtsportverband Neuss eV, Neuss (Tyskland), ved Rechtsanwälte H.G. Hüsch og S. Schnelle,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Sack, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 9. april 2001 om delvis tilbagebetaling af en støtte, der var ydet sagsøgeren i forbindelse med Eurathlon-programmet,

* Processprog: tysk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
RET I FØRSTE INSTANS (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, V. Tiili, og dommerne P. Mengozzi og M. Vilaras,

justitssekretær: fuldmægtig D. Christensen,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 9. januar 2003,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder

1 Stadtsportverband Neuss eV (herefter »sagsøgeren«) er et forbund af idrætsforeninger fra Neuss kommune. Forbundets formål er at fremme offentlighedens interesse for idræt.

2 Ved skrivelse af 28. februar 1994 (herefter »støtteansøgningen«) ansøgte sagsøgeren om støtte fra Kommissionen til at finansiere et internationalt sportsarrangement (herefter »ISO 94«), der fandt sted i Neuss fra den 11. til den 15. maj 1994.

3 Ved beslutning af 10. juni 1994 bevilgede Kommissionen, inden for rammerne af Eurathlon-programmet, en støtte på 20 000 ECU over De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (finansiel støtte i henhold til kapitel B3, artikel 3050,11) (herefter »støttebeslutningen«).

4 Støttebeslutningen lyder således:

»[...] Det glæder mig at kunne meddele Dem, at Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har besluttet at yde Deres organisation et tilskud på 20 000 ECU.

En vedlagt formular angiver de almindelige forpligtelser, som en modtager af støtte fra Kommissionen skal opfylde. Læs den venligst grundigt og send den tilbage fuldstændig udfyldt og underskrevet [...], således at jeg kan indlede betalingsproceduren [...]«

5 Den 28. juni 1994 underskrev Franssen, som på daværende tidspunkt var formand for sagsøgerens bestyrelse, den formular, der angiver de almindelige forpligtelser, som en modtager af støtte fra Kommissionen skal opfylde (herefter »erklæring fra støttemodtageren«).

6 I punkt 1 i erklæringen fra støttemodtageren er det anført, at sagsøgeren forpligter sig til »udelukkende at bruge fællesskabsmidlerne til at gennemføre det projekt, som er beskrevet i ansøgningen af 28. februar 1994«.

7 I punkt 2, femte led, i erklæringen fra støttemodtageren, som ændret af denne, står der, at »Kommissionens støtte dækker 18,4% af de beregnede udgifter. Hvis de faktiske udgifter er lavere, vil Kommissionens bidrag blive nedsat til den pågældende procentdel.«

8 I punkt 2, sjette led, i erklæringen står der, at »den finansielle støtte må ikke under nogen omstændigheder resultere i fortjeneste«.

9 Ifølge punkt 3 i erklæringen »accepterer [sagsøgeren] — i overensstemmelse med finansforordningen af 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget [EFT L 356, s. 1], som ændret [ved Rådets forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 610/90 af] 13. marts 1990 [EFT L 70, s. 1] — at Kommissionen og Revisionsretten efterfølgende kan kontrollere anvendelsen af fællesskabsmidlerne«.

10 I henhold til punkt 4 i erklæringen fra støttemodtageren »forpligter [sagsøgeren] sig til, inden for tre måneder efter afslutningen af den støttede foranstaltning og senest den 15. august 1994 (i henhold til budgetbestemmelserne bevilges midler til en sådan foranstaltning for en bestemt periode) at sende Kommissionen tre eksemplarer af:

— en rapport om anvendelsen af støtten

— en bekræftet liste over udgifterne udarbejdet af støttemodtageren eller en regnskabsopgørelse ledsaget af påtegnede dokumenter, der viser udgifternes beløb og art samt de modsvarende indtægter (inklusive støtten fra Kommissionen)

— i givet fald årsrapporten fra et revisionsfirma.«

11 Ifølge punkt 5 i erklæringen fra støttemodtageren forpligter denne sig til at »bevare alle de originale dokumenter i fem år med henblik på en eventuel kontrol«.

12 Endelig ifølge punkt 7 i samme erklæring »erklærer støttemodtageren sig rede til, hvis hele anvendelsen af støtten ikke er dokumenteret på listen over udgifterne, på Kommissionens begæring at tilbagebetale allerede udbetalte beløb, hvis brug ikke er dokumenteret«.

13 I januar 1995 udbetalte Kommissionen de 20 000 ECU i finansiel støtte til sagsøgeren på grundlag af en beregning, som denne havde udarbejdet den 27. oktober 1994.

14 Den 12. december 1996 sendte Grahl, sagsøgerens sportskoordinator, en skrivelse til Kommissionen, hvori han påpegede visse anomalier vedrørende udbetalingerne i forbindelse med ISO 94 og rapporterede et skønnet overskud på 40 000 tyske mark (DEM).

15 Eftersom sagsøgeren også havde modtaget en støtte på 20 000 DEM fra Kreis Neuss (distriktet Neuss), gennemførte dette distrikt en kontrol af de udgifter, som sagsøgeren havde haft i forbindelse med ISO 94. Den 26. november 1997 udarbejdede Kreis Neuss en kontrolrapport (herefter »Kreis Neuss-kontrolrapporten«) på basis af en provisorisk kontrolrapport af 25. juli 1997 fra det lokale revisionskontor. Kreis Neuss-kontrolrapporten konkluderede, at der var et regnskabsmæssigt overskud på mindst 19 905,03 DEM. Som følge af kontrollen

anmodede Kreis Neuss ved beslutning af 19. marts 1998 sagsøgeren om at tilbagebetale hele støtten fra Kreis Neuss (herefter »Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling«).

16 Ved debetnota nr. 3240010317 af 6. april 1999 krævede også Kommissionen fuld tilbagebetaling af den finansielle støtte, som den havde udbetalt, fordi Kommissionen ikke havde fået svar på sin anmodning af 9. februar 1999 om samtlige dokumenter vedrørende udgifter og indtægter i forbindelse med ISO 94, og fordi Kommissionen under alle omstændigheder var i besiddelse af oplysninger om, at arrangementet havde givet en fortjeneste, som var uforenelig med reglerne om finansiel bistand (herefter »beslutningen af 6. april 1999«).

17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. juni 1999, registreret som sag T-154/99, anlagde sagsøgeren sag med påstand om annullation af beslutningen af 6. april 1999.

18 Ved en beslutning af 6. august 1999 (herefter »beslutningen af 6. august 1999«) tilbagekaldte Kommissionen sin beslutning af 6. april 1999.

19 Den 11. august 1999 sendte Hüsch, sagsøgerens advokat, den »endelige opgørelse for ISO 94«, udarbejdet i august 1999, til Kommissionen. Ifølge denne opgørelse beløb de samlede udgifter sig til 242 070,94 DEM og de samlede indtægter sig til 225 567,25 DEM inklusive fællesskabsstøtten, og 187 973,73 DEM eksklusive fællesskabsstøtten.

20 I forlængelse af beslutningen af 6. august 1999 fastslog Retten ved kendelse af 20. oktober 1999, at det var ufornødent at træffe afgørelse i sagen.

21 Den 13. april 2000 foretog Kommissionens repræsentanter en revision af regnskaberne for ISO 94 på sagsøgerens advokats kontor.

22 Den 23. maj 2000 sendte Hüsch oplysninger til Kommissionen for at afklare visse transaktioner.

23 Den 15. juni 2000 havde Kommissionen udarbejdet en rapport om revisionen af 13. april 2000 (herefter »revisionsrapporten«). Rapporten blev meddelt Hüsch på tysk den 27. oktober 2000.

24 I revisionsrapporten konkluderede Kommissionen følgende:

»medregnet samtlige konstaterede anomalier ser den endelige opgørelse ud som følger:

Korrigerede samlede udgifter	149 291 DEM
korrigerede samlede indtægter	181 202 DEM (inkl. fællesskabsstøtte)
	143 609 DEM (ekskl. fællesskabsstøtte)

På basis af de støtteberettigede udgifter er det maksimale fællesskabsbidrag begrænset til 18,4%, som svarer til et maksimum på 27 470 DEM. Imidlertid skal kontraktens klausul om, at støtten under ingen omstændigheder må resultere i fortjeneste, anvendes, og støtten skal begrænses til 5 682 DEM for at afbalancere udgifter og indtægter i det endelige regnskab.«

25 Den 3. april 2001 sendte Kommissionen en skrivelse til Hüsch som svar på sagsøgerens kommentarer til revisionsrapporten (herefter »skrivelsen af 3. april 2001«).

26 Skrivelsen af 3. april 2001 lyder som følger:

»[...] Ved skrivelse af 23. januar 2001 oplyste Pettinelli Dem om, at han havde videresendt de pågældende sagsakter samt undersøgelsen af oplysningerne og bemærkningerne i Deres skrivelse af 28. november 2000 til min afdeling. En sammenfatning af hovedkonklusionerne af undersøgelsen er vedlagt som bilag.

Jeg må desværre konstatere, at de nye anførte omstændigheder ikke på nogen måde leder til nogen anden konklusion end den, der er anført i revisionsrapporten, som blev tilsendt Dem den 27. oktober 2000.

Jeg ser mig derfor nødsaget til at opfordre Deres klient, Stadtsportverband Neuss, til at tilbagebetale et beløb på 31 911,11 DEM; en meddelelse herom vil snarest blive sendt til Dem. [...]«

27 Den 9. april 2001 udarbejdede Kommissionen en ny debetnota nr. 3240302372 på et beløb på 31 911,11 DEM, svarende til 16 315,89 EUR (herefter »den anfægtede beslutning«).

28 Den anfægtede beslutning lyder som følger:

»[...]

215050/94 — »Internationalt Gymnasiemesterskab 1994«

Tilbagebetaling af 31 911,11 DEM som følge af en revision den 13. april 2000 på Deres advokats, H.G. Hüsch' kontor og bekræftet i en skrivelse til Deres advokat den 3. april 2001, der er vedlagt som bilag.

[...]«

Retsforhandlinger og parternes påstande

29 Sagsøgeren har ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 19. juni 2001 anlagt denne sag.

30 På grundlag af den refererende dommers rapport besluttede Retten (Fjerde Afdeling) at indlede den mundtlige forhandling og traf foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, idet parterne er blevet bedt om at fremlægge visse dokumenter og besvare en række skriftlige spørgsmål fra Retten. Parterne har delvis efterkommet disse anmodninger.

31 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten under retsmødet den 9. januar 2003.

32 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

33 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Parternes anbringender og argumenter

34 Sagsøgeren har i det væsentlige påberåbt sig fem anbringender til støtte for sagen. Det første er manglende hjemmel, det andet en tilsidesættelse af begrundelsespligten, det tredje et åbenbart urigtigt skøn, det fjerde forældelse og det femte tilsidesættelse af god forvaltningsskik og princippet om påpasselighed. Under retsmødet frafaldt sagsøgeren sit anbringende vedrørende den påståede fejl med hensyn til meddelelsen af den anfægtede beslutning.

Det første anbringende: manglende hjemmel

Parternes argumenter

35 Sagsøgeren har bestridt, at der består en konkret tilbagebetalingsforpligtelse. I støttebeslutningen står der intet konkret om eventuel tilbagebetaling. Endvidere anser sagsøgeren sig ikke for bundet af erklæringen fra støttemodtageren, underskrevet af sagsøgerens daværende formand, Franssen, eftersom reglerne i Bürgerliches Gesetzbuch og sagsøgerens egne vedtægter kræver, at både enten formanden eller næstformanden og et andet medlem af bestyrelsen underskriver. Derfor er underskriften fra den daværende formand alene ikke nok til at forpligte sagsøgeren. Imidlertid mener sagsøgeren ikke, at gyldigheden af støttebeslutningen berøres heraf, da den som en begunstigende forvaltningsakt med rette tildeltes sagsøgeren.

36 Sagsøgeren har endvidere bestridt, at det påståede overskud fra ISO 94 udgør fortjeneste i juridisk forstand. Som offentlig interesseorganisation kan den ikke opnå fortjeneste. Hvis der er overskud af diverse arrangementer, bliver det investeret i den offentlige interesseorganisations arbejde. Da der ikke kan opstå fortjeneste, er der ingen hjemmel for en beslutning om tilbagebetaling. Kommissionen har, ifølge sagsøgeren, blandet begreberne fortjeneste og overskud sammen.

37 Med hensyn til påstanden om, at Franssen ikke havde beføjelse til at repræsentere sagsøgeren alene og ikke alene kunne binde sagsøgeren juridisk, har Kommissionen anført, at hele Kommissionens bidrag i så fald blev ydet uden hjemmel, da sagsøgeren fra starten ikke opfyldte de nødvendige betingelser for at modtage støtte. Derfor kan tilbagebetalingen af hele støtten kræves i medfør af princippet om uretmæssig berigelse, og sagsøgeren kan ikke påberåbe sig god tro, da formanden må have vidst, at han ikke havde beføjelse til at repræsentere foretagendet alene.

38 Med hensyn til begreberne fortjeneste og overskud har Kommissionen under retsmødet forklaret, at den i det foreliggende tilfælde forstår fortjeneste som det overskud, der opstår, når indtægterne fra et arrangement er højere end udgifterne til arrangementet.

Rettens bemærkninger

39 Retten bemærker for det første, at der i støttebeslutningen udtrykkeligt henvises til erklæringen fra støttemodtageren, der var vedlagt beslutningen som bilag. Støtten kunne nemlig kun udbetales på den betingelse, at modtageren udfyldte,

underskrev og returnerede formularen til Kommissionen. Derfor er erklæringen fra støttemodtageren, som indeholder reglerne for bevilling af støtten, en del af støttebeslutningen.

40 Det skal herved fremhæves, at ifølge erklæringen fra støttemodtageren forpligtede sagsøgeren sig til udelukkende at anvende fællesskabsmidlerne til at gennemføre det projekt, der er beskrevet i støtteansøgningen af 28. februar 1994, det vil sige ISO 94-arrangementet.

41 Erklæringen fra støttemodtageren indeholdt desuden en klausul om, at den finansielle støtte ikke under nogen omstændigheder måtte resultere i fortjeneste.

42 Sagsøgeren accepterede desuden, i overensstemmelse med finansforordningen af den 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget, at Kommissionen og Revisionsretten efterfølgende kunne kontrollere, hvordan fællesskabsmidlerne var blevet brugt.

43 Sagsøgeren forpligtede sig endvidere til at sende Kommissionen en rapport om anvendelsen af støtten og en bekræftet liste over omkostningerne, udarbejdet af sagsøgeren, eller en regnskabsopgørelse sammen med påtegnede dokumenter, som viser udgifternes beløb og art samt de modsvarende indtægter.

44 Endelig forpligtede sagsøgeren sig til, hvis støtten ikke til fulde kunne dokumenteres af listen over omkostninger, på Kommissionens begæring til denne at tilbagebetale de beløb, som var udbetalt, men som ikke kunne dokumenteres.

45 Det står således klart i erklæringen fra støttemodtageren, at Kommissionen havde ret til at kontrollere anvendelsen af støtten og i givet fald at påbyde tilbagebetaling. I den forbindelse skal det påpeges, at Kommissionen i henhold til artikel 274 EF er bundet af en forpligtelse til forsvarlig økonomisk forvaltning af fællesskabsmidlerne. I ordningen med bevilling af fællesskabsstøtte findes der således regler for anvendelsen af støtten, som kan indebære, at en tidligere bevilget støtte helt eller delvis skal tilbagebetales.

46 Sagsøgeren kan derfor ikke gøre gældende, at man ikke havde nogen tilbagebetalingsforpligtelse. Hvis reglerne i erklæringen fra støttemodtageren blev overtrådt, havde Kommissionen ret til at kræve hel eller delvis tilbagebetaling af den bevilgede finansielle støtte. Det fremgår nemlig af fast retspraksis, at en støttemodtager, hvis ansøgning er blevet godkendt af Kommissionen, ikke på grund af denne omstændighed erhverver nogen endelig ret til betaling af hele støtten, hvis han ikke overholder de betingelser, der er fastsat for tilskuddet (Rettens dom af 14.7.1997, sag T-81/95, Interhotel mod Kommissionen, Sml. II, s. 1265, præmis 62, og af 29.9.1999, sag T-126/97, Sonasa mod Kommissionen, Sml. II, s. 2793, præmis 59).

47 Hvad for det andet angår sagsøgerens argument om, at den omstændighed, at erklæringen fra støttemodtageren ikke er undertegnet af en person med beføjelse hertil, skulle medføre, at sagsøgeren ikke har nogen som helst forpligtelser, er det tilstrækkeligt at konstatere, at argumentet er irrelevant. Sagsøgerens modtagelse og anvendelse af tilskuddet udgør nemlig en ratificering af samtlige de forpligtelser, der er indgået af hans bestyrelsesformand for så vidt angår reglerne for bevillingen af denne støtte. Hvis det i øvrigt ikke forholdt sig sådan, måtte man konkludere, at sagsøgeren skulle tilbagebetale hele støtten.

48 Hvad for det tredje angår sagsøgerens argument om, at det påståede overskud fra ISO 94 ikke udgør en fortjeneste i juridisk forstand, skal det undersøges, hvad der i det foreliggende tilfælde forstås ved fortjeneste. I forbindelse med fællesskabsstøtte skal støtten begrænses til det beløb, der er nødvendigt for projektets

regnskabsmæssige balance. Udtrykket fortjeneste, som anvendes i erklæringen fra støttemodtageren, skal således her forstås i betydningen overskud, det vil sig den omstændighed, at indtægterne er højere end udgifterne. Sagsøgeren kan som offentlig interesseorganisation rent faktisk ikke opnå fortjeneste som sådan. Dette forhold har imidlertid ikke hindret organisationen i at få overskud fra ISO 94, bl. a. takket være de forskellige tilskud, den har modtaget, navnlig fra Kommissionen. Som allerede fastslået havde sagsøgeren accepteret sin tilbagebetalingsforpligtelse, hvis organisationen i forbindelse med ISO 94 fik større indtægter end udgifter. Sagsøgeren kan ikke undgå denne forpligtelse ved blot at påberåbe sig modsigelsen mellem organisationens status som offentlig interesseorganisation og opnåelsen af fortjeneste.

49 Det første anbringende må således forkastes.

Det andet anbringende: tilsidesættelse af begrundelsespligten

Parternes argumenter

50 Sagsøgeren har gjort gældende, at den anfægtede beslutning ikke på nogen måde indeholder begrundelser for kravet om tilbagebetaling. Begrundelsen for beslutningen burde ifølge sagsøgeren være indeholdt i den anfægtede beslutning, idet den tilsendte revisionsrapport i denne henseende ikke kan erstatte en begrundelse, da en sådan rapport hverken kan udgøre en bebyrdende retsakt, erstatte en sådan retsakt eller tjene som grundlag for en sådan. Under retsmødet bekræftede sagsøgeren, at man finder skrivelsen af 3. april 2001, der var vedlagt den anfægtede beslutning som bilag, uden begrundelse, mens »revisionsrapporten

nøjagtigt forklarer, hvordan man [...] kom frem til [...] det beløb«, der er genstand for kravet om tilbagebetaling. Sagsøgeren anførte ikke desto mindre under retsmødet, at hvis revisionsrapporten betragtedes som begrundelse for den anfægtede beslutning, ville man acceptere det, såfremt Retten skulle anse den nævnte beslutning for begrundet af revisionsrapporten.

51 Kommissionen har anført, at revisionsrapporten bedre end nogen anden yderligere begrundelse i debetnotaen forklarer grundene til, at den kræver en del af støtten tilbagebetalt. Desuden har Kommissionen påpeget, at det udtrykkeligt siges i den anfægtede beslutning, at kravet om tilbagebetaling er begrundet i, at der forekommer et overskud af indtægter sammenholdt med udgifterne.

Rettens bemærkninger

52 Det skal påpeges, at forpligtelsen til at begrunde en individuel beslutning ifølge fast retspraksis har til formål at give de berørte oplysninger, der er tilstrækkelige til, at det kan afgøres, om der er grundlag for beslutningen, eller om den muligvis er behæftet med en sådan mangel, at dens gyldighed kan anfægtes, ligesom forpligtelsen har til formål at gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at efterprøve beslutningens lovlighed. Omfanget af begrundelsespligten afhænger af arten af den pågældende retsakt og den sammenhæng, hvori den er vedtaget (Rettens dom af 24.4.1996, forenede sager T-551/93, T-231/94 — T-234/94, Industrias Pesqueras Campos m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 247, præmis 140, af 3.2.2000, forenede sager T-46/98 og T-151/98, CCRE mod Kommissionen, Sml. II, s. 167, præmis 46, og af 14.5.2002, sag T-80/00, Associação Comercial de Aveiro mod Kommissionen, Sml. II, s. 2465, præmis 35).

53 Ifølge fast retspraksis har en beslutning om nedsættelse af et fællesskabsstøtte alvorlige konsekvenser for modtageren af støtten, og det skal derfor af

beslutningen klart fremgå, på hvilket grundlag støtten er blevet nedsat i forhold til det oprindeligt bevilgede beløb (dommen i sagen CCRE mod Kommissionen, præmis 48, og i sagen Associação Comercial de Aveiro mod Kommissionen, præmis 36).

54 Spørgsmålet om, hvorvidt en beslutnings begrundelse opfylder disse krav, skal vurderes ikke blot i forhold til beslutningens ordlyd, men ligeledes i forhold til den sammenhæng, hvori den indgår, samt alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (dommen i sagen Associação Comercial de Aveiro mod Kommissionen, præmis 37).

55 Retten skal indledningsvis undersøge indholdet af den anfægtede beslutning. I denne henseende konstaterer Retten, at der i den anfægtede beslutning henvises til den revision, som blev udført den 13. april 2000 på sagsøgerens advokats kontor. Der henvises endvidere til en skrivelse, som blev sendt til sagsøgerens advokat den 3. april 2001, og som var vedlagt som bilag til den anfægtede beslutning.

56 For så vidt angår henvisningen til revisionen af 13. april 2000 i den anfægtede beslutnings ordlyd, kan en beslutning ifølge retspraksis anses for at være tilstrækkeligt begrundet, når der i beslutningen henvises til en revisionsrapport, der er fremsendt til sagsøgeren (jf. i denne forbindelse dommen i sagen Industrias Pesqueras Campos m.fl. mod Kommissionen, præmis 142-144). Sagsøgeren anerkender at have modtaget revisionsrapporten, først på fransk og dernæst den 27. oktober 2000 på tysk. I følgeskrivelsen af 27. oktober 2000 havde Kommissionen endvidere udtrykkeligt opfordret sagsøgeren til at udtale sig om denne rapport inden for en måned. Revisionsrapporten indeholder, som sagsøgeren selv har medgivet under retsmødet, tilstrækkelige oplysninger til at give mulighed for at sætte sig ind i begrundelsen for, at der er krævet tilbagebetaling af en del af tilskuddet. At der i den anfægtede beslutning henvises til revisionen af 13. april 2000 og ikke til revisionsrapporten som sådan kan ikke påvirke afgørelsen af tvisten, eftersom sagsøgeren har kunnet se forbindelsen mellem revisionen af 13. april 2000 og den efterfølgende rapport.

57 Det fremgår desuden af retspraksis, at når der henvises til et dokument, der er vedlagt som bilag til en beslutning og dermed er indeholdt heri, kan begrundelsespligten opfyldes af et sådant dokument (jf. i denne forbindelse Rettens dom af 30.3.2000, sag T-65/96, Kish Glass mod Kommissionen, Sml. II, s. 1885, præmis 51). I det foreliggende tilfælde besvarer skrivelsen af 3. april 2001, der var vedlagt som bilag til den anfægtede beslutning, sagsøgerens bemærkninger vedrørende revisionsrapporten. I skrivelsen erindres desuden om Kommissionens begrundelse for kravet om tilbagebetaling. Af denne skrivelse skal slutningen citeres, hvor det hedder, at »[u]dtalelserne fra kontraktspartens advokat støttes ikke af nogen nye forhold. Der er ingen grund til at ændre det beløb, som ifølge revisionsrapporten skal tilbagebetales«. Ved denne skrivelse blev sagsøgeren oplyst om begrundelsen for, at der ifølge Kommissionen ikke var nogen anledning til at afvige fra konklusionerne i revisionsrapporten. Denne skrivelse indeholder således en yderligere begrundelse i forhold til revisionsrapporten.

58 Eftersom Kommissionen i den anfægtede beslutning henviser til revisionen, som fandt sted hos sagsøgerens advokat, samt til skrivelsen af 3. april 2001, der var vedlagt som bilag til beslutningen, konstaterer Retten, at begrundelsen for den anfægtede beslutning i lyset af den nævnte retspraksis er tilstrækkelig.

59 Under disse omstændigheder må det andet anbringende forkastes.

Det tredje anbringende: åbenbart urigtigt skøn

60 Det tredje anbringende er opdelt i to led. Det første led er, at Kommissionen har anlagt et åbenbart urigtigt skøn vedrørende de faktiske omstændigheder, og det andet led er, at Kommissionen har anvendt en fejlagtig beregningsmetode.

Første led: urigtigt skøn vedrørende de faktiske omstændigheder

— Parternes argumenter

61 Sagsøgeren har bestridt, at visse udbetalinger ikke skulle være støtteberettigede, og gjort gældende, at Kommissionens skøn vedrørende disse udgifter er fejlagtigt.

62 For det første erklæres det i revisionsrapporten med urette, at sagsøgeren har ydet et beløb på 20 000 DEM til Kreis Neuss. Denne transaktion havde ikke noget at gøre med støtten fra Kommissionen. Tilbagebetalingen til Kreis Neuss fandt endvidere sted »på grundlag af en fejlagtig bedømmelse af den samlede transaktion fra sagsøgerens bestyrelse«, som Kommissionen ikke vil kunne drage retlige konsekvenser af.

63 Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at Kommissionens vurdering i revisionsrapporten er fejlagtig, hvad angår udbetaling af et beløb på 15 000 DEM til Neuss by fra sagsøgerens ISO 94-konto. Disse indtægter på 15 000 DEM i sagsøgerens regnskaber udgjorde nemlig et bidrag fra tredjepart, der var beregnet til idrætsaktiviteter for ungdommen i Neuss, og det var en fejl, at sagsøgeren havde krediteret ISO 94-kontoen for dette beløb. Det drejede sig i virkeligheden om et generelt bidrag, der var ydet sagsøgeren uden en bestemt grund og uden forbindelse til ISO 94. Sagsøgeren havde ikke anvendt dette beløb til ISO 94, men først som likviditetsstøtte og dernæst til støtte for Neuss by til en anden fodboldturnering for de unge. Hvis denne transaktion skulle betragtes som et bidrag i den endelige opgørelse af regnskaberne for ISO 94, ville den udgøre en af sagsøgerens egne indtægter, og ikke en indtægt, der skulle opføres i regnskaberne for ISO 94. Sagsøgeren har i denne forbindelse til støtte for sit argument påberåbt sig en skrivelse af 4. maj 2000 fra Neuss by.

64 Endvidere har sagsøgeren gjort gældende, at ISO 94-arrangementet ikke er en selvstændig juridisk person i forhold til sagsøgeren. Bogføringen af sagsøgerens egne indtægter til gennemførelsen af ISO 94 skal derfor ikke anses for en indtægt i juridisk forstand. Sagsøgerens overførsel af 10 000 DEM til ISO 94-kontoen udgjorde således blot et kasseforskud, der skulle tilbagebetales, ikke en støtte fra tredjepart. Hvis det ikke desto mindre skulle anses for en udbetaling til ISO 94, ville det stadig dreje sig om anvendelse af en af sagsøgerens egne indtægter. Sagsøgeren understreger, at beslutningen om at bevilge støtten ikke forpligter sagsøgeren til at anvende egne indtægter.

65 Endvidere har sagsøgeren bestridt Kommissionens vurdering i revisionsrapporten med hensyn til transaktionerne vedrørende ISO 93, det vil sige indtægter på 24 364,96 DEM og udgifter på 25 593,56 DEM. Efter Kommissionens vurdering skulle disse beløb ikke tages i betragtning ved fastsættelsen af støttebeløbet til ISO 94. Ifølge sagsøgeren er de derimod en konstituerende del af forberedelserne af ISO 94 og afspejler viljen til, i tilknytning til ISO 94, at erhverve kendskab til arrangementet, organisationen og forudsætningerne.

66 Sagsøgeren har ligeledes gjort gældende, at man i revisionsrapporten med urette bestrider bogføringen af en udgift på 1 584,57 DEM, som er betalt til Donalek. Sagsøgerne har anført, at Kreis Neuss allerede har kontrolleret denne udgift.

67 Sagsøgeren har desuden kritiseret Kommissionen for at have anset en udgift på 10 000 DEM for ikke at være støtteberettiget. Sagsøgeren fremhæver, at man fik en naturalydelse til en værdi af 10 000 DEM fra reklamebureauet Hülser og Brüster. Sådanne gaver er efter tysk skattelov tilladt, hvis naturalydelsen bevisligt er udført og et gavecertifikat udfærdiget for disse ydelser, hvilket Idrætskontoret i Neuss by havde gjort i det foreliggende tilfælde. Reklamebureauet Hülser og Brüster udførte nemlig naturalydelser, bl.a. i form af trykt materiale. Denne naturalydelse figurerede også i Kreis Neuss' kontrolrapport. Sagsøgeren har beklaget, at der ikke efterfølgende er udstedt en faktura på grund af bureauet

Hülser og Brüsters konkurs. Under retsmødet præciserede sagsøgeren, at denne faktura på 10 000 DEM, hvis hele beløb er betalt, er forskellig fra en faktura på 6 799 DEM, der er betalt med 1 799 DEM, mens de resterende 5 000 DEM var gavebistand.

68 Sagsøgeren har endvidere anført, at Kommissionen har undladt at tage hensyn til, at Neuss by også har ydet store naturaldelser for at gøre det muligt at gennemføre ISO 94, som hovedsagelig fandt sted på kommunale anlæg. Ifølge en skrivelse af 11. maj 2000 fra Neuss by skulle disse naturaldelser have en værdi på mindst 92 450 DEM. Sagsøgeren har gjort gældende, at disse naturaldelser kunne anses for udgifter og bogført under gaver i naturalier.

69 Dernæst har sagsøgeren bestridt, at en række udgifter ikke skulle være støtteberettigede. Kommissionen har hævdet, at disse udgifter var afholdt uden underliggende dokumentation eller anden forklaring, ofte uden at grunden til dem var kendt. Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen med urette har hævdet, at organisationen ikke havde fremlagt nogen dokumentation for disse udgifter i skrivelsen af 23. maj 2000 og derfor betragtede dem som ikke-støtteberettigede.

70 For det første skulle Kommissionen efter sagsøgerens mening have godkendt den udgift, som udgjordes af et engangsbeløb på 4 000 DEM, der blev udbetalt til Franssen. Dette beløb modsvarede nemlig Franssens personligt udlagte penge i tilknytning til forberedelsen, gennemførelsen og afviklingen af ISO 94, bl.a. rejse-, telefon- og korrespondanceudgifter samt ydelser, der blev udført efter ISO 94. Selv om tilsvarende detaljerede bilag ikke var tilgængelige, måtte godtgørelsen af disse udgifter ifølge sagsøgeren anses for rimelige i forhold til den lange forberedelsestid samt betydningen og varigheden af ISO 94. Ifølge sagsøgeren havde organisationen ret til at yde et engangsbeløb, der var lavere end de samlede udgifter.

71 Endvidere har sagsøgeren kritiseret Kommissionen for ikke at have godkendt udbetalingen af 1 300 DEM til en dansegruppe under ledelse af Beyen. Udbetalingen fandt sted den 2. august 1994 fra sagsøgerens konto, idet ISO 94-kontoen ved en fejl ikke blev benyttet til denne transaktion. At udbetalingen havde fundet sted, bestrides imidlertid ikke, da dansegruppen optrådte ifølge kontrakten under afslutningsfesten for ISO 94. Da sagsøgeren var organisator af ISO 94, må en udbetaling fra organisationens egen konto til ISO 94 anses for en fradragsberettiget udgift.

72 Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at Kommissionen med urette har set bort fra en udgift på 1 093,81 DEM, bestående i en betaling til Gesellschaft zur Wahrung von Urheberrechten (selskab til beskyttelse af ophavsrettigheder, herefter »GEMA«). Sagsøgeren anfører, at denne betaling i tilknytning til den musik, der blev spillet ved ISO 94's afslutningsfest, hidrørende fra GEMA's virksomhedsområde, blev foretaget fra organisationens løbende konto og dernæst blev overført fra ISO 94-kontoen til sagsøgerens konto. Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at Kommissionens to kontrolinspektorer, der var ansvarlige for kontrollen af sagsøgerens bogføring, ikke i tilstrækkelig grad beherskede hverken det tyske retssystem eller det tyske sprog til at kunne forstå den tyske ophavsret og GEMA's rolle.

73 Sagsøgeren har tillige kritiseret Kommissionen for ikke at have accepteret at tage hensyn til godtgørelsen af udgifter på henholdsvis 5 117,82 DEM og 4 430 DEM, der blev betalt til Grahl. Disse betalinger blev foretaget fra ISO 94-kontoen, og kvitteringerne for overførslerne var blevet forelagt for sagsøgte. Ifølge sagsøgeren er disse overførsler baseret på udgifter, som Grahl fakturerede til ISO 94, og som han havde forudbetalt.

74 Kommissionen har med hensyn til tilskuddet på 15 000 DEM til Neuss by, anført, at selv om det drejede sig om en almen støtte, som betaltes til sagsøgeren af en tredjepart, skulle beløbet rigtigt tilskrives ISO 94 og kunne ikke efterfølgende overføres til en tredjepart (i det konkrete tilfælde Neuss by) for at undgå, at der

opstod et overskud. Ifølge Kommissionen drejer det sig således om en foranstaltning, der har til formål at skjule, at der forelå et overskud. Den afgørende faktor er i denne sammenhæng, at det omtvistede beløb først var blevet anvendt til ISO 94. Endvidere viser skrivelsen af 4. maj 2000 fra Neuss by, der bekræftede overførslen af en kontant betaling til dens konto næsten tre år efter afviklingen af ISO 94 og åbenbart anonymt, at der er forekommet manipulation, så meget mere som der ikke blev udstedt nogen kvittering i denne forbindelse.

75 Med hensyn til udgifterne i tilknytning til ISO 93 bestrider Kommissionen argumentet om, at de skulle udgøre en forberedelse til ISO 94, eftersom Franssen havde fået en særlig godtgørelse til sine rejser og andre aktiviteter med henblik på ISO 94. Kommissionen mener i denne henseende, at sagsøgerens argumenter ikke viste den mindste forbindelse mellem disse udgifter og ISO 94.

76 Hvad angår udbetalingen til Donalek har Kommissionen gjort gældende, at den ikke er attesteret, og at det er uklart, hvad den er blevet anvendt til.

77 Med hensyn til støtten fra reklamebureauet Hülser og Brüster har Kommissionen svaret, at hvis der var tale om en gave fra selskabet, uanset om den var i kontanter eller i naturalier, havde sagsøgeren ikke ret til at opgive en betaling af samme beløb til dette selskab som en udgift. Som det påvises af de pågældende attester, drejede det sig i det foreliggende tilfælde om en gave på 10 000 DEM, der ikke skulle tilbagebetales.

78 For så vidt angår naturalydelsen fra Neuss by har Kommissionen gjort gældende, at disse ydelser ikke kan bogføres som udgifter, da de ikke er blevet faktureret.

79 Med hensyn til betalingen af engangsbeløbet på 4 000 DEM til Franssen har Kommissionen præciseret, at beløbet ikke kunne godkendes som støtteberettiget udgift, da det ikke kunne bevises, hvordan midlerne var anvendt.

80 Hvad angår udbetalingerne til dansegruppen og til GEMA har Kommissionen anført, at de ikke har kunnet vises at have tilknytning til ISO 94, og at det derfor ikke har været muligt at tage hensyn til dem. Det ville i den forbindelse påhvile sagsøgeren at påvise, at udbetalingerne havde en klar tilknytning til ISO 94. Med hensyn til de kontrollerende tjenestemænds påståede manglende kendskab til det tyske sprog og det tyske retssystem påpeger Kommissionen, at sagsøgeren ikke har kunnet bevise, i hvilken udstrækning de påståede udtryks- og forståelsesvanskeligheder hos disse tjenestemænd skulle have været kilde til fejl, misforståelser eller unøjagtigheder.

81 Vedrørende betalingerne til Grahl hævder Kommissionen, at sagsøgeren hverken har forelagt de bankdokumenter, som organisationen henviser til, eller givet den mindste forklaring, der kan vise udgifternes art. Ifølge Kommissionen påhviler det sagsøgeren at fremkomme med bevis for, at de pågældende udgifter var knyttet til ISO 94 og at vise deres art.

— Rettens bemærkninger

82 Ifølge retspraksis i sagerne Interhotel mod Kommissionen, præmis 46, og CCRE mod Kommissionen, præmis 68, er ydelse af støtte betinget af, at modtageren ikke alene overholder de betingelser, som er fastsat af Kommissionen i godkendelsesbeslutningen, men også betingelserne i den ansøgning om støtte, som er genstand for godkendelsesbeslutningen. Det samme gør sig i det foreliggende tilfælde gældende for erklæringen fra støttemodtageren, idet den er en integrerende del af de samlede regler, der styrer tildelingen af fællesskabsstøtte.

83 Retten lægger vægt på, at sagsøgeren i medfør af punkt 1 i erklæringen fra støttemodtageren var forpligtet til udelukkende at anvende fællesskabsstøtten til gennemførelse af ISO 94, og at man i punkt 3 i samme erklæring accepterede, at anvendelsen af fællesskabsstøtten kunne gøres til genstand for Kommissionens og Revisionsrettens efterfølgende kontrol. Ifølge punkt 4 i erklæringen påhvilede det sagsøgeren at sende Kommissionen en rapport om anvendelsen af den ydede støtte samt en bekræftet liste over udgifter eller en regnskabsopgørelse ledsaget af påtegnede dokumenter, der viser udgifternes beløb og art samt de modsvarende indtægter. Endelig er sagsøgeren i henhold til punkt 7 i erklæringen forpligtet til, hvis anvendelsen af hele støtten ikke er dokumenteret på listen over udgifter, at tilbagebetale Kommissionen de udbetalte beløb, som ikke er dokumenteret. Følgelig påhvilede det sagsøgeren at bevise, at alle de udgifter, organisationen havde haft, var støtteberettigede.

84 Det fremgår ligeledes af retspraksis, jf. herved dommen i sagen Interhotel mod Kommissionen, præmis 47, at det påhviler modtageren at godtgøre, at udgifterne faktisk er blevet afholdt, og at de har forbindelse med den godkendte foranstaltning. Modtageren er bedst i stand til at gøre dette, og han skal godtgøre, at opnåelsen af offentlige midler er berettiget.

85 Det skal bemærkes, at såfremt et fællesskabstilskud ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, kan Kommissionen suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde, hvilket kan indebære, at Kommissionen skal foretage en vurdering af komplekse faktiske og regnskabsmæssige forhold. Ved en sådan vurdering må Kommissionen derfor råde over et vidt skøn. Følgelig kan Retten alene efterprøve, om Kommissionen har anlagt en åbenbart urigtigt skøn vedrørende sagens omstændigheder (dommen i sagen Associação Comercial de Aveiro, præmis 51).

86 Hvis sagsøgeren ikke er i stand til at fremlægge dokumentation eller noget som helst, som gør det muligt at fastslå, at de oplysninger og konstateringer

vedrørende dokumentation for udgifterne, som Kommissionen har lagt til grund, var urigtige, kan Kommissionen ikke kritiseres for at have anlagt en åbenbar urigtig vurdering (se i denne forbindelse dom i sagen Interhotel mod Kommissionen, præmis 47).

87 De omtvistede betalinger skal således undersøges enkeltvis.

88 I denne henseende skal det påpeges, at efter fast retspraksis skal lovligheden af en fællesskabsretsakt bedømmes efter de faktiske og retlige omstændigheder på det tidspunkt, da retsakten blev vedtaget (jf. Domstolens dom af 7.2.1979, forenede sager 15/76 og 16/76, Frankrig mod Kommissionen, Sml. s. 321, præmis 7, og af 17.5.2001, sag C-449/98 P, IECC mod Kommissionen, Sml. I, s. 3875, præmis 87 samt Rettens dom af 12.12.1996, forenede sager T-177/94 og T-377/94, Altmann m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2041, præmis 119). Hvis Retten skulle undersøge de anfægtede retsakter på baggrund af faktiske elementer, som ikke fandtes den dag, hvor retsakten blev vedtaget, skulle Retten nemlig sætte sig i den institutions sted, som har udstedt den pågældende retsakt. Men Retten kan ikke træffe afgørelse for institutionerne (Rettens dom af 11.7.1991, sag T-19/90, Von Hoessle mod Revisionsretten, Sml. II, s. 615, præmis 30). Der skal derfor kun tages hensyn til de elementer, som Kommissionen kunne få kendskab til under den administrative procedure.

89 Hvad for det første angår bidraget på 20 000 DEM fra Kreis Neuss konstaterer Retten, at Kommissionen i revisionsrapporten bemærkede, at sagsøgeren havde tilbagebetalt bidraget i dets helhed. Kommissionen korrigerede således sagsøgerens regnskaber symmetrisk, hvorved udgifter og indtægter mindskedes med 20 000 DEM. At tilbagebetalingen virkelig fandt sted, fremgår klart af den »endelige opgørelse for ISO 94«, ifølge hvilken sagsøgeren foretog tre udbetalinger på henholdsvis 13 260,58 DEM, 3 500 DEM og 3 239,42 DEM, svarende til i alt 20 000 DEM, til Kreis Neuss. Det fremgår ligeledes af Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling, at sagsøgeren var blevet anmodet om denne tilbagebetaling i forbindelse med ISO 94.

90 Det bemærkes endvidere, at eftersom fællesskabsstøtten beregnes på grundlag af de faktiske udgifter, havde Kommissionen ret til at mindske udgifterne og indtægterne med 20 000 DEM, da støtten fra Kreis Neuss var blevet tilbagebetalt fuldt ud. Sagsøgeren kunne således hverken øge sine udgifter eller sine indtægter på grund af denne omstændighed.

91 Med hensyn til udbetalingen af 15 000 DEM til Neuss by udtaler Retten, at dette beløb blev bogført i den »endelige opgørelse for ISO 94« som en udgift. Det fremgår imidlertid af revisionsrapporten, at udbetalingen på 15 000 DEM til Neuss by blev foretaget i marts 1997, det vil sige næsten tre år efter afviklingen af ISO 94, at den foregik i kontanter, og at den faldt sammen med lukningen af sagsøgerens bankkonto, der var åbnet til arrangementet. I sin skrivelse af 23. maj 2000 havde sagsøgerens advokat desuden anført, at den pågældende udbetaling ikke havde nogen forbindelse med ISO 94.

92 Sagsøgeren har endvidere ikke på nogen måde godtgjort, at gaven på 15 000 DEM, som faktisk blev krediteret ISO 94-kontoen, skulle have nogen forbindelse med dette arrangement.

93 Under disse omstændigheder har Kommissionen med rette kunnet antage, at udbetalingen af 15 000 DEM til Neuss by ikke udgjorde en dokumenteret udgift til ISO 94 og følgelig neutralisere sagsøgerens regnskabsposteringer ved symmetrisk at mindske indtægterne og udgifterne med det omtvistede beløb og derefter på ny opføre beløbet 15 000 DEM som en indtægt.

94 Med hensyn til sagsøgerens overførsel af 10 000 DEM til ISO 94-kontoen bemærkes, at sagsøgeren ikke har fremsat nogen indvending mod den anfægtede beslutning. Det fremgår tilmed af revisionsrapporten, at Kommissionen ikke har korrigeret den endelige opgørelse i den henseende. Det bemærkes derfor, at dette argument fra sagsøgeren er ugrundet.

95 Med hensyn til transaktionerne vedrørende ISO 93 skal Retten bemærke, at som parterne har bekræftet under retsmødet, vedrørte støtteansøgningen ISO 94. Støtten blev således udelukkende ydet til dette arrangement. Retten finder derfor, at de transaktioner, som vedrører ISO 93, hverken svarer til formålet med støttebeslutningen eller formålet med støtteansøgningen. Denne ansøgning blev nemlig indgivet længe efter ISO 93, og sagsøgeren har på ingen måde godtgjort, at den ansøgning, der blev indgivet vedrørende ISO 94, også kunne have omfattet visse udgifter i tilknytning til afholdelsen af det foregående arrangement. Kommissionen kunne således med rette udelukke disse transaktioner fra den endelige opgørelse for ISO 94.

96 Hvad angår udgiften på 1 584,57 DEM, der blev udbetalt til Donalek, bemærker Kommissionen i revisionsrapporten, at nævnte udbetaling, der fandt sted i januar 1995, også vedrørte godtgørelsen af udgifter med tilknytning til ISO 93, hvilket ikke er blevet bestridt. Kommissionen havde derfor af de grunde, som er angivet i præmis 95, ret til at udelukke denne transaktion fra den endelige opgørelse for ISO 94.

97 Om udgiften på 10 000 DEM, som udbetaltes til reklamebureauet Hülser og Brüster, konstaterer Kommissionen i sin revisionsrapport, at denne »udbetaling er foretaget på grundlag af et dokument med titlen »ordrebekræftelse« uden gyldig faktura. Denne udgift var opført i opgørelsen fra oktober 1994, men den var fuldt udlignet af to indtægter på hver 5 000 DEM fra samme selskab. I revisionsrapporten [fra Kreis Neuss] bekræftes det, at disse beløb er modtaget og attesteret af Neuss by [...]. Oversigten fra august 1999 viser kun udgiften på 10 000 DEM, og de modsvarende indtægter er ikke længere nævnt. [...] Hüsch udtaler, at [gave] attesterne var udfærdiget på grundlag af ekstraomkostninger afholdt af selskabet, og at der således ikke var noget bidrag i kontanter. Han fremlægger imidlertid intet bilag for at dokumentere denne udtalelse. Da udgifterne ikke er baseret på en gyldig faktura, og der er klare indicier på, at beløbet blev tilbagebetalt (i form af gaver) [til sagsøgeren], må udgiften på 10 000 DEM anses [for] ikke-støtteberettiget«.

98 Sagsøgeren har erkendt gaveattester på hver 5 000 DEM, men hævder ikke desto mindre, at den omtvistede udgift på 10 000 DEM skal anses for støtteberettiget. Som Kommissionen anførte under retsmødet, har den bogført de 10 000 DEM, for hvilke der fandtes gaveattester, som indtægter og modregnet dem med 10 000 DEM i udgifter.

99 Det fastslås, at hvis en virksomhed yder gavebistand, i kontanter eller i naturalier, forventes der ingen tilbagebetaling. En part, som får en sådan gave, kan derfor ikke bogføre den som en udgift.

100 Konkret er det ubestrideligt dels, at der er foretaget en udbetaling på 10 000 DEM til reklamebureauet Hülser og Brüster, dels, som sagsøgeren selv har medgivet, at sagsøgeren har modtaget en naturalydelse på mindst 10 000 DEM fra dette bureau. Under de omstændigheder finder Retten, at Kommissionen havde ret til at påberåbe sig gaven på 10 000 DEM for at bestride udgifterne på 10 000 DEM og følgelig at anse disse udgifter for ikke-støtteberettigede. Med hensyn til den faktura på 6 799 DEM, der for første gang nævntes af sagsøgeren under retsmødet, er det tilstrækkeligt at fastslå, at da denne faktura hverken er blevet undersøgt tidligere af Kommissionen eller påberåbt af sagsøgeren, vil sidstnævnte ikke kunne påberåbe sig den.

101 Med hensyn til naturalydelserne fra Neuss by bemærkes, at sagsøgeren selv har kvalificeret dem som »gaver i naturalier«. Det drejede sig om gratis tilrådighedsstillelse af kommunale anlæg. Det er derfor tilstrækkeligt at konstatere, at sådanne naturalydelser under ingen omstændigheder kan betragtes som en udgift i regnskabsmæssig henseende.

102 Hvad angår den manglende støtteberettigelse af forskellige udgifter, for hvilke Kommissionen har gjort gældende, at de var afholdt uden dokumentation eller anden forklaring, ofte endog uden at grunden til dem er kendt, bemærkes det, at et

bevis for betaling ikke er tilstrækkeligt til at bekræfte lovligheden og støtteberettigelsen af en udgift. En betaling skal foretages på grundlag af en faktura eller anden dokumentation, der viser grunden til betalingen og det skyldige beløb, og denne dokumentation skal forelægges Kommissionen. Dernæst skal alle disse udgifter undersøges.

103 Med hensyn til engangsbeløbet på 4 000 DEM, der var betalt til Franssen, hævder sagsøgeren, at der var blevet forelagt en faktura, der viste alle de udgifter, som Franssen havde haft, og alle de betalinger, han havde foretaget på forskellige steder, til små beløb. Bestyrelsen havde imidlertid besluttet kun at betale ham et engangsbeløb på 4 000 DEM som godtgørelse for hans udgifter.

104 Retten finder, at i forbindelse med et givet arrangement kan arrangørerne heraf blive nødt til at afholde forskellige løbende udgifter. Med hensyn til sådanne udgifter skal modtageren af et tilskud imidlertid kunne give en forklaring, som viser deres forbindelse med det støttede projekt. I det foreliggende tilfælde har sagsøgeren dog ikke givet andre forklaringer end dem, der er anført i præmis 103 vedrørende de forskellige udgifter, der udgør beløbet på 4 000 DEM. Kommissionen kunne derfor på baggrund af sin pligt til en forsvarlig økonomisk forvaltning af fællesskabsmidlerne ikke acceptere at tage hensyn til et engangsbeløb uden oplysninger om de pågældende udgifter eller dokumentation. Kommissionen var derfor berettiget til at afvise at tage hensyn til engangsbeløbet på 4 000 DEM.

105 Hvad derefter angår betalingen af 1 300 DEM til en dansegruppe under ledelse af Beyen bemærkes, at sagsøgeren under retsmødet påberåbte sig en skrivelse fra nævnte Beyen, som Kommissionen, uden at blive modsagt af sagsøgeren, erklærede ikke at have set tidligere. Det bemærkes, at nævnte skrivelse under disse omstændigheder er udarbejdet for sent, og at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig den. Som anført i præmis 88 kan Retten ikke tage hensyn til dokumenter,

Kommissionen ikke havde adgang til, da den anfægtede beslutning blev vedtaget. Det må således antages, at Kommissionen ikke havde adgang til tilstrækkelige oplysninger til at påvise den eventuelle forbindelse mellem det pågældende beløb og ISO 94 på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning. Kommissionen havde derfor ret til at afvise udgiften på 1 300 DEM i mangel af tilstrækkelig dokumentation.

106 Med hensyn til betalingen af 1 093,81 DEM, der påstås foretaget til GEMA, er det tilstrækkeligt at fastslå, at sagsøgeren i denne forbindelse ikke har fremlagt nogen faktura for Kommissionen, hvilket sagsøgeren selv erkendte under retsmødet. At fremlægge et kontoudtog kan ikke anses for tilstrækkeligt, da et sådant dokument ikke nævner den begivenhed, som betalingen er knyttet til. Kommissionens kontrolinspektorer kan ikke bebrejdes deres påståede manglende kendskab til det tyske retssystem eller det tyske sprog, eftersom sagsøgeren ikke har udfærdiget tilstrækkelig dokumentation til at påvise den pågældende udgifts forbindelse med ISO 94. Kommissionen havde derfor ret til at afvise at tage hensyn til betalingen til GEMA.

107 Hvad endelig angår godtgørelsen af udgifter på henholdsvis 5 117,82 DEM og 4 430 DEM til Grahl bemærkes, at sagsøgeren ikke har fremlagt dokumentation, der viser deres forbindelse med ISO 94. Kommissionen kunne således med rette afvise disse udgifter.

108 Under disse omstændigheder var Kommissionen berettiget til at afvise at godkende, at de omtvistede udgifter var støtteberettigede.

109 Retten skal følgelig, uden at vidneførsel findes nødvendigt, forkaste første led af det tredje anbringende.

Andet led: fejlagtig beregningsmetode

— Parternes argumenter

110 Sagsøgeren har anfægtet den af Kommissionen anvendte beregningsmetode. Sagsøgeren gør gældende, at Kommissionen har ret til 18,4% af overskuddet og ikke hele overskuddet.

111 Kommissionen gør gældende, at ifølge vilkårene for at bevilge støtten, måtte der ikke være noget overskud, og at der af denne grund var blevet anmodet om tilbagebetaling af hele det opståede overskud.

— Rettens bemærkninger

112 Det skal påpeges, at Kommissionen ydede sagsøgeren en støtte på 20 000 ECU, svarende til 37 593,52 DEM, eksklusive bankomkostninger. I henhold til reglerne for bevilling af støtte, som der henvises til i præmis 6-12, må støtten for det første kun anvendes til gennemførelse af det projekt, der er beskrevet i støtteansøgningen, for det andet er den begrænset til 18,4% af de faktiske udgifter, og for det tredje må den under ingen omstændigheder føre til fortjeneste.

113 Efter gennem Kreis Neuss' kontrolrapport at have fået kendskab til, at den opgørelse, der var udarbejdet i oktober 1994, og som var en midlertidig opgørelse, idet 37% af udgifterne var forventede, men endnu ikke påløbne udgifter ikke svarede til virkeligheden, gennemførte Kommissionen kontrolundersøgelser på grundlag af den »den endelige opgørelse for ISO 94« fra august 1999, som er beskrevet ovenfor i præmis 19.

114 I sin revisionsrapport gør Kommissionen gældende, at flere af udgifterne ikke var støtteberettigede, og at visse betalinger ikke kunne medtages i den endelige beregning af udgifter og indtægter.

115 Kommissionen kom frem til, at de korrigerede samlede støtteberettigede udgifter beløb sig til 149 291 DEM, og at de korrigerede samlede indtægter beløb sig til 191 202 DEM, inklusive fællesskabsstøtte, og til 143 609 DEM, eksklusive fællesskabsstøtte. Den korrigerede opgørelse viser således en positiv saldo på 31 911 DEM (181 202 DEM — 149 291 DEM). Fællesskabsstøtten, der indgår i indtægterne, beløber sig som anført i præmis 112 til 37 593,52 DEM. Da det i erklæringen fra støttemodtageren var angivet, at støtten under ingen omstændigheder måtte føre til fortjeneste, begrænsede Kommissionen den nævnte støtte til 5 682 DEM (37 593 DEM — 31 911 DEM). Den har følgelig krævet tilbagebetaling af 31 911 DEM, det vil sige hele overskuddet.

116 Det fremgår af erklæringen fra støttemodtageren, at støtten faktisk kan være lavere end 18,4% af de faktiske udgifter, hvis støtten skulle føre til et overskud, og navnlig hvis dette skulle blive brugt til andre formål end gennemførelsen af ISO 94-projektet. Som det fremgår af de faktiske omstændigheder, der er undersøgt inden for rammerne af det første led af dette anbringende, og som Retten har redegjort for i præmis 108, har Kommissionen med rette afvist at godkende de omtvistede udgifters støtteberettigelse. Det kan i det foreliggende tilfælde ikke bestrides, at det af Kommissionen fastslåede overskud eksisterer. Den i præmis 8 nævnte tredje betingelse er således ikke opfyldt. Som det fremgår af de nævnte faktiske omstændigheder, er det pågældende overskud desuden blevet brugt til andre formål. Den i præmis 6 nævnte første betingelse er dermed heller ikke opfyldt.

117 Det bemærkes videre, at fællesskabsstøtten er af subsidiær karakter, som Kommissionen påpegede under retsmødet. Kommissionen deltager således kun i finansieringen af arrangementer, når andre finansielle midler ikke er tilstrækkelige til en fuldstændig finansiering.

118 Som Kommissionen anførte under retsmødet, skal tilbagebetalingen, hvis flere deltagere har betalt bidrag, foregå pro rata, det vil sige at hver enhed, som har ydet et bidrag, kun kan kræve tilbagebetaling op til det beløb, der er blevet betalt. I det foreliggende tilfælde havde Kreis Neuss allerede fået hele sit tilskud tilbagebetalt. Efter at have taget hensyn til dette forhold i sine beregninger var Kommissionen således berettiget til at kræve hele overskuddet.

119 Under disse omstændigheder må det andet led af det tredje anbringende forkastes.

Det fjerde anbringende: forældelse

Parternes argumenter

120 Sagsøgeren har påberåbt sig forældelse af Kommissionens rettigheder. Den har påpeget, at den anfægtede beslutning er dateret den 9. april 2001, det vil sige mere end seks år efter, at den påståede fordring opstod, hvis det antages, at en ret til tilbagebetaling opstod i år 1994, da ISO 94 fandt sted. Sagsøgeren, som anerkender, at fællesskabsretten ikke indeholder nogen udtrykkelig bestemmelse om forældelse i forbindelse med tilbagebetaling af støtte, gør imidlertid gældende, at Retten har godkendt anvendelsen af bestemmelser med kortere forældelsesfrister end dem, der er aktuelle i det foreliggende tilfælde. Sagsøgeren påberåber sig § 48 ff. i Verwaltungsverfahrensgesetz, hvorefter forvaltningsmyndighedens ret til at ophæve en begunstigende forvaltningsakt forældes et år efter, at forvaltningen fik kendskab til de omstændigheder, der begrunder tilbagebetaling. Ifølge sagsøgeren fik Kommissionen kendskab til disse omstændigheder for første gang, da sagsøgerens sportskoordinator, Grahl, henvendte sig den 12. december 1996. Endvidere er kontrolrapporten fra Kreis Neuss' Revisionskontor, som Kommis-

sionen støtter sig på, dateret den 25. juli 1997 og blev modtaget af Kommissionen samme år. Under retsmødet påberåbte sagsøgeren sig i øvrigt klausulen i erklæringen fra støttemodtageren, hvorefter sagsøgeren kun var forpligtet til at bevare dokumenterne med relation til ISO 94 i fem år.

121 Kommissionen har bestridt den påståede forældelse, da Verwaltungsverfahrensgesetz ikke er anvendelig på de retsakter, som Kommissionen udsteder. Kommissionen anfører, at den under alle omstændigheder var nødt til at foretage beregninger for at bestemme det beløb, som i givet fald skulle tilbagebetales, og at sagsøgeren i lang tid hindrede Kommissionen i at foretage disse beregninger ved ikke at have forelagt de nødvendige dokumenter på trods af Kommissionens anmodning. Det var endvidere først i begyndelsen af 1999, at Kommissionen havde erfaret fra sikker kilde, at et overskud var opnået. Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling var endvidere først blevet udfærdiget den 19. marts 1998 og var ikke blevet meddelt Kommissionen, som i stedet fik kendskab til den gennem en tredjepart. Endelig har Kommissionen anført, at sager vedrørende ugrundet berigelse ifølge tysk ret kan rejses i op til 30 år.

Rettens bemærkninger

122 Hvad for det første angår anvendelsen af tysk ret er det tilstrækkeligt at fastslå, at sagsøgeren ikke med henblik på Fællesskabets forvaltningsprocedure med føje kan påberåbe sig tysk lovgivning om forældelse, da denne lovgivning ikke er anvendelig inden for rammerne af et tilskud, som er bevilget af Kommissionen fra fællesskabsmidler, og hvis forvaltning er underlagt fællesskabsretten. Som sagsøgeren selv har medgivet, indeholder fællesskabsretten desuden ingen udtrykkelig bestemmelse om forældelse i forbindelse med tilbagebetaling af støtte.

123 Det skal nemlig påpeges, at en forældelsesfrist skal af hensyn til dens formål, som er at tjene retssikkerheden, principielt fastsættes forud af fællesskabslovgiver (jf. f.eks. Domstolens dom af 15.7.1970, sag 41/69, ACF Chemiefarma mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 107, org.ref.: Rec. s. 661, præmis 19 og 20, og af 14.7.1972, sag 48/69, ICI mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org.ref.: Rec. s. 619, præmis 47 og 48, samt Rettens dom af 17.10.1991, sag T-26/89, de Compte mod Parlamentet, Sml. II, s. 781, præmis 68, af 15.9.1998, forenede sager T-126/96 og T-127/96, BFM og EFIM mod Kommissionen, Sml. II, s. 3437, præmis 67). Fastsættelsen af forældelsesfristens længde og bestemmelserne for anvendelsen henhører under fællesskabslovgivers kompetence (dommen i sagen Chemiefarma mod Kommissionen, præmis 20). For så vidt angår forældelse kan lovbestemmelser, der ikke har noget at gøre med den konkrete sag, i øvrigt ikke anvendes analogt (dommen i sagen BFM og EFIM mod Kommissionen, præmis 68).

124 Herved ses der ikke at være lovbestemmelser med en forældelsesfrist, der er konkret anvendelig. Selv om det af sagsøgeren påberåbte punkt 5 i erklæringen fra støttemodtageren faktisk fastsætter en forpligtelse for støttemodtageren til at bevare alle de originale dokumenter i fem år med henblik på eventuel kontrol, fastsætter den ikke nogen forældelsesfrist for Kommissionen til at rejse sager vedrørende suspension, nedsættelse eller ophævelse af støtten.

125 Hvis sagsøgerens anbringende skal forstås derhen, at en rimelig tidsfrist ikke er overholdt, skal Retten for det andet henvise til, at spørgsmålet, om en administrativ procedures varighed kan anses for rimelig, skal vurderes ud fra hver enkelt sag, herunder navnlig den sammenhæng, hvori sagen indgår, de forskellige led af den administrative procedure, sagens kompleksitet og dens betydning for de involverede parter (Rettens dom af 22.10.1997, forenede sager T-213/95 og T-18/96, SCK og FNK mod Kommissionen, Sml. II, s. 1739, præmis 57).

126 Retten skal således afgøre, hvilken frist der skal tages i betragtning for at vurdere berettigelsen af dette anbringende. Nævnte tidsfrist begynder i det foreliggende tilfælde at løbe på det tidspunkt, da Kommissionen fik kendskab til uregelmæssighederne i forbindelse med ISO 94-regnskaberne.

127 Sagsøgeren har gjort gældende, at det drejer sig om det tidspunkt, da Kommissionen modtog skrivelsen fra sagsøgerens sportskoordinator Grahl, som var dateret den 12. december 1996. Det fremgår ganske vist af denne skrivelse, at Grahl over for Kommissionen angav visse anomalier, eksempelvis at sagsøgeren ikke havde foretaget visse betalinger, selv om disse var præsenteret som udgifter over for Kommissionen. Endvidere hævdede Grahl i skrivelsen, at der var opstået et overskud på 40 000 DEM.

128 Med hensyn til nævnte skrivelses upræcise karakter finder Retten imidlertid, at skrivelsen på dette stadium ikke gav Kommissionen et mere detaljeret kendskab til de uregelmæssigheder, den påtalte. Sagsøgeren kan således ikke kritisere Kommissionen for at have forholdt sig passiv i forhold til denne skrivelse.

129 Det er således afgørende, hvornår Kommissionen fik kendskab til Kreis Neuss' kontrolrapport, der var udarbejdet den 26. november 1997, og som konkluderede, at der fandtes et regnskabsmæssigt overskud og henviste til kontrolrapporten fra Revisionskontoret af den 25. juli 1997, eller hvornår Kommissionen fik kendskab til Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling af 19. marts 1998. Kommissionen har i sit svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten bekræftet, at den blev informeret om Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling gennem en skrivelse fra denne af 11. august 1998, som blev modtaget den 21. august 1998, og at den sammen med en skrivelse fra Kreis Neuss af 17. februar 1999 modtog Kreis Neuss' kontrolrapport den 25. februar 1999. Under retsmødet bekræftede sagsøgeren for Retten, at man ikke bestrider disse datoer.

130 Det skal således fastslås, at den relevante frist er begyndt at løbe den 21. august 1998, da Kommissionen blev oplyst om Kreis Neuss' beslutning om tilbagebetaling, på grundlag af hvilken den for første gang seriøst kunne fastslå uregelmæssigheder vedrørende ISO 94-regnskaberne.

131 Det fremgår af Rettens kendelse af 20. oktober 1999 (nævnt i præmis 20), at Kommissionen indledningsvis den 9. februar 1999 anmodede sagsøgeren om at forelægge samtlige dokumenter vedrørende udgifter og indtægter i forbindelse med ISO 94 og derefter ved beslutning af 6. april 1999 påbød fuldstændig tilbagebetaling af den udbetalte støtte, fordi anmodningen ikke var blevet besvaret, og den under alle omstændigheder rådede over oplysninger om, at sagsøgeren havde opnået en fortjeneste ved arrangementet, der var uforenelig med bestemmelserne om tilskud. Retten finder således, at Kommissionen frem til den 6. april 1999, om ikke endnu senere, savnede beviser på anvendelsen af de pågældende midler.

132 Kommissionen tilbagekaldte den første beslutning om tilbagebetaling af 6. april 1999 den 6. august 1999. Det var først den 11. august 1999, at Hüsch, sagsøgerens advokat, sendte Kommissionen den »endelige opgørelse for ISO 94«, der var udarbejdet i august 1999. Kommissionens repræsentanter foretog en revision hos sagsøgerens advokat den 13. april 2000. Den 23. maj 2000 sendte Hüsch visse oplysninger til Kommissionen for at afklare forskellige transaktioner. Den 15. juni 2000 havde Kommissionen udarbejdet revisionsrapporten, og den 9. april 2001 udstedte den en anden debetnota, dvs. den anfægtede beslutning.

133 På baggrund af ovenstående forhold er det åbenbart, at Kommissionen ikke forholdt sig passiv efter at have fået kendskab til uregelmæssighederne den 21. august 1998. Den første beslutning om tilbagebetaling blev vedtaget syv og en halv måned efter den ovennævnte dato. Dernæst blev denne beslutning tilbagekaldt, og den anfægtede beslutning blev vedtaget den 9. april 2001, dvs. 20 måneder efter, at den første beslutning var blevet tilbagekaldt. Det må således fastslås, at de nævnte perioder ikke oversteg en rimelig frist.

134 Under disse omstændigheder må det fjerde anbringende således forkastes.

Det femte anbringende: tilsidesættelse af princippet om påpasselighed og om god forvaltningsskik

Parternes argumenter

135 I replikken har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat princippet om undersøgelse ex officio. Ifølge dette princip var Kommissionen forpligtet til efter Fællesskabets forvaltningsret at foretage en konkret undersøgelse af det pågældende tilfælde og ikke begrænse sig til abstrakte overvejelser eller vurderinger (Domstolens dom af 14.2.1978, sag 27/76, United Brands mod Kommissionen, Sml. s. 207, på s. 306). Kommissionen vurderede ikke de beviser, der var forelagt den, eller anvendte de tilbudte bevisligheder. Navnlig skulle vidnerne have været hørt om de forskellige regnskabstransaktioner. Da beviserne ikke blev anvendt, var princippet om undersøgelse ex officio blevet tilsidesat.

136 Kommissionen har fremhævet, at sagsøgeren ser bort fra forpligtelsen i henhold til punkt 7 i erklæringen fra støttemodtageren, hvorefter sagsøgeren var forpligtet til at attestere en korrekt anvendelse af støtten, og, hvis dette ikke lod sig gøre, at tilbagebetale støtten. Kommissionen har anført, at den i revisionsrapporten grundigt forklarede, hvorfor den mente, at en sådan dokumentation ikke var forelagt, eller hvorfor den mente, at de beviser, der var forelagt af sagsøgeren, ikke var relevante. Sagsøgeren havde i øvrigt stadig ikke taget konkret stilling til Kommissionens indvendinger.

Rettens bemærkninger

137 Eftersom sagsøgeren først har fremført dette anbringende i replikken, konstaterer Retten, at det drejer sig om et nyt anbringende efter artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement, der ikke kan fremsættes under sagens behandling. Det må følgelig afvises.

138 På baggrund af ovenstående bør Kommissionen frifindes.

Sagens omkostninger

139 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med sagsøgtes påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling)

1) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

2) **Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

Tiili Mengozzi Vilaras

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. september 2003.

H. Jung

Justitssekretær

V. Tiili

Afdelingsformand